

ABONAMENTUL :
 Pentru orașeni 200 Lei pe an
 Pentru țărani 100 Lei pe an

Pentru instituții:
 Pe un an — — 400 Lei

PUBLIKAȚIUNILE
 se primesc la administrație.
 Manuscrisele nu se
 înapoiază.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și **ADMINISTRAȚIA :**
 str. V. Goldiș (f. Românul)
 Nr. 6.

Apare săptămânal.

Redactor resp.:
prof. I. ARDELEAN

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC DIN JUD. ARAD.

Pălmuire

Liberalismul în general și mai ales în țara noastră are o origine foarte obscură. El se confundă cu dorința unor zarzavagii și bragagii de acum câteva decenii — veniți din Peninsula Balcanică — de a pune mâna pe frânele acestei țări.

La originea liberalismului românesc este libertatea pe care banul câștigat pe acadele, bragă rece etc. o da fiilor acestor intruși balcanici, de a învăța în străinătate, de a cumpăra moșii românești și de a domni peste turmele sdrențuite de țărani români sărăciți lipiți pământului.

Acești boeri de viță nouă niciodată n'au făcut deosebire între vitele de muncă și țărani.

În timp ce țărani de dincoace de Carpați erau robi pe moșiile grofiilor maghiari, cei de dincolo erau pe moșiile veneticilor ai căror urmași ne stăpânesc și azi.

Aceasta este boierimea clasei noastre conducătoare.

Știam că, în general, orice conducere liberală este o nenorocire în plus care se adaogă la șirul cel lung de nenorociri pe cari le-au adus pe capul țărânimii.

Ce vreți? E partid ciocoiesc și nu-i pasă de sărăcia sau necazurile țărânului. Țara a avut de astădată cea mai bună ocazie de a se convinge că dela liberali nu se poate aștepta la mare lucru.

În trecut însă aveau mai multă rușine și onoare. Când stricau treburile țării rău de tot, se retrăgeau dela putere, lăsând pe alții să mai dreagă nișel. Și apoi iar o luau ei dela cap cu stricatul: aceasta este politica lor.

Acum însă au pierdut și rușine și tot.

Iamandi, ca ministru, ne făcu țara de râsul streinilor, dar nu plecă. Manolescu Strunga își bătu joc de economia națională în modul cel mai scandalos; fu criticat și hărțuit pe această chestie chiar de ai săi, dar nu părăsi postul de ministru.

Se mai adăogară și scandalurile petrolifere ale grupului H în paguba statului. Țara protestă și ceru îndepărtarea guvernului, dar, liberalii nu aud, nu văd...

Acum se gândesc la schimbarea Constituției, ca și când cea veche i-ar fi oprit vreodată să-și facă de cap. Cât de neserioși sunt! N'au călcat-o întotdeauna când au voit? Ce mai vor?... Nu le ajunge cât au?...

Dar ca palma dată public obrazului țării să fie și mai dureroasă, vin și recunosc singuri că ei se ocupă de altceva decât de nevoile Poporului.

Guvernul liberal prin șeful său d. G. Tăbărescu se ocupă cu modificarea Constituției. În acest timp însă dl Dinu Brătianu șeful partidului liberal îl îndrumă la ordine declarând:

„Masele populației nu cer modificarea constituției. Țara așteaptă regula în finanțe, micșorarea impozitelor și taxelor, restabilirea unei balanțe de plăți normale.”

Iată dar unde ne-au adus: mărturisesc singuri că la finanțe nu este regulă, că impozitele și taxele sunt prea mari, că statul a sărăcit. Și ei totuși se ocupă cu... modificarea Constituției.

„Satul arde și baba se pieptenă!”

Să ne fie de învățătură tuturor!

Ion D. Ungureanu.

Urișa manifestatie de forțe a partidului naț.-țărănesc la Cluj

In ziua de 29 Iunie, în cetatea Clujului, s'a produs un fapt de proporții istorice: Românismul de pretutindeni (de dincoace și de dincolo de munți) și-a manifestat cu mult curaj și demnitate dorința de eliberare de sub jugul metodelor feudale aplicate de liberali, trecând fără teamă peste restricțiunile impuse de dictatura liberală camuflată și peste regimul cenzurii și stării de asediu cu care suntem guvernati. Clujul a mai însemnat încă o etapă a solidarității Românismului în gândul și fapta Unirii pe veci, la baza căreia stă jertfa de sânge a Neamului întreg.

Ziarele aduc vestea că au participat 50 de mii de cetățeni; altele (Credința) spun că 55 000. În orice caz, aceste zeci de mii, în calitate de delegați, reprezintă sutele de mii, milioanele de ostași ai partidului Național-Țărănesc cari vor dărâma într-o zi redutele feudalismului liberal proclamând statul țărănesc.

Clujul de astă dată a dovedit Țării forța partidului N.-Ț.

A dovedit în special tuturor speciilor de uneltitori că țărânimia s'a deșteptat, că Ion Mihalache este șeful politic necontestat al acestui popor de țărani dornici de lumină, libertate înfrățită și un trai omenesc. S'a mai dovedit că Iuliu Maniu idolul poporului din ambele părți ale Carpaților, decanul luptelor naționale din vremii apuse, stă neprecupețit în serviciul țărânimii și că este cel dintâi comandant al legiunilor conduse de Ion Mihalache.

Clujul a spulberat povesta cu tâlc a uneltitorilor cari vedeau deosebire de vederi, poate chiar o ruptură, între Ion Mihalache și Iuliu Maniu.

Sufletele lor mari, naționaliste și creștine, sunt unite pe veci în lupta cea mare care va deschide zorile unei Români fericite.

Județul Arad a participat la această manifestare cu 800 de delegați conduși de dnii M. Cosma, prof Teodorescu și prof. Ardelean înconjurați de încă alții 50 de fruntași ai organizației de Arad.

Cuvântarea dlui V. Madgearu

Cinstită adunare. Prin frumoasa manifestare de astăzi se încheie lanțul adunărilor regionale care au început la 18 Maiu la Craiova.

Am deschis această luptă nu numai pentru a răsturna guvernul liberal ci pentru a dărâma regimul liberal și pentru a-l înlocui ca statul național țărănesc. În această primă etapă, noi am urmărit nu numai să arătăm țării printru guvernul partidului național-liberal trebuie să fie înlăturat grabnic dela cârma țării, dar în același timp noi am desfășurat prin cuvântul luminat al șefului nostru, d Ion Mihalache, noul nostru program votat de congresul general în primăvara trecută.

Falimentul guvernării liberale

Guvernul acesta într'adevăr se termină cu un mare faliment. Am fi lăsat ca falimentul acesta să fie constatat în ultima zi pentru că să fie declarat fraudulos, nu numai de opinia publică a țării ci și de toate forurile competente, cari au să decidă asupra schimbării guvernelor în această țară. Dar am ajuns la convingerea că momentul când partidul liberal trebuie să părăsească țara trebuie să fie precipitat pentru că nu mai există nici un fel de îndreptare.

Avem convingerea că prelungirea acestui guvern este o crimă națională, pentru că ne găsim astăzi într-o situație internat periculoasă, când primejdia pândește din toate părțile și când numai Statele, cari au autoritatea întemeiată pe forța lor, numai acele impun. Numai aceste State sunt căutate pentru alianțe de apărare și de luptă și noi astăzi nu mai suntem căutați pentru că am ajuns în așa situație de slăbire a forțelor naționale, încât nimeni nu se mai uită decât cu un sentiment de milă și desconsiderare la Statul român de astăzi. A fost foarte pustiitoare această ultimă guvernare a partidului național liberal. Nu s'au preocupat nici de situația țărânimii și nici de situația maselor largi a muncitorimii și producătorilor din țară. Singura lor preocupare a

fost să salveze cu avutul Statului băncile, societățile și fabricile, care au fost și cari sunt fortărețele partidului național-liberal. Criza a dus aproape pe toți la pragul falimentului și atunci guvernarea lor n'a avut nici o altă preocupare — și fac această afirmațiune bazat pe cunoașterea realităților — decât de a salva patrimoniul liberal din băncile, societățile și fabricile lor.

Cum și-au salvat băncile?

Pentru a-și salva băncile, au pus la dispoziția lor, Opt miliarde de Lei, din tezarul statului. Bugetul statului este grevat pe timp de 17 ani, cu 450 milioane Lei, pentru că s'a achitat prin Banca Națională așa zisele pagube rezultate de bănci în urma conversunii. Iată prima lor preocupare. Dar țara trebuie să stie odată, că cu prilejul stabilizării a trebuit să dea 7 miliarde ca să slaveze Banca Națională, pentru că Banca Națională este aceea care asigură buna circulație a banului și creditul în țară. Dar aceste 7 miliarde, cari s'au dat era paguba care a fost cauzată prin gospodăria prădalnică tot a liberarilor, în bănci și fabricile cu cari se imprumutase dela alte bănci și Banca Națională, pagube care au fost acoperite de cine? De stat prin imprumul de stabilizare care s'a făcut. Șapte miliarde odată, opt miliarde altă dată, fac 15 miliarde. 15 miliarde pe care le-a plătit această națiune, pentru a coperi gospodăria prădalnică, a furtașurilor făcute de conducătorii întreprinderilor național-liberale din această țară. Există în această țară și e-istă și astăzi o gravă problemă a prețurilor. Știe ultimul Om, că dela războiu încoace cumperi scump și vinzi ieftin. Am încercat noi să îndreptăm puțin această situație, să urcăm prețurile produselor țărănești, să se scădem prețurile fabricelor și sub noi, ori cât s'ar spune, deși n'am stat decât un an și trei luni la guvern, sub noi s'a micșorat așa numitele foarfeci ale prețurilor, adică deosebirea între prețul produselor agricole și prețul

(Continuare în pagina III-a)

Intrunirea național-țărănistă din Grădiște-Arad

Duminică, 16 Iunie¹⁾ a avut loc o populață adunare național-țărănistă în sectorul Grădiște—Arad, presidat de d. N. Frumusache, cunoscut luptător pe tărâmul politicii țărănești. Au participat numeroși membri ai organizației suburbane, compusă în mare parte din funcționari și muncitori. Intrunirea a avut loc în grădina restaurantului „Corbul Negru“.

Aceasta a fost a patra adunare convocată de conducerea județeană a partidului nostru în suburbii. Nu exagerăm când spunem că aceasta intrunire a dat deplină satisfacție conducătorilor organizației județene, veniți să lămurească programul partidului și să explice rostul acțiunii ce tinde să realizeze „statul țărănesc“.

Idea „statului țărănesc“ pătrunde cu pași siguri în toate stratele sociale din această țară nu numai în pătura direct vizată, care este țărâna noastră. Funcționarul, comerciantul și meseriașul își dau seama că „stat țărănesc“ înseamnă „ridicarea și promovarea intereselor păturii celei mai numeroase, a țărănimii, spre a-i mari puterea de consumație, spre bine-lacerea industriei și comerțului și spre sigurul progres al statului“.

Este, prin urmare, în această idee a „statului țărănesc“ un spirit de armonizare al intereselor tuturor claselor prin fortificarea clasei celei mai importante, căci zădărnice ar fi menajarea ramurilor unui copac, udându-le și îngrijindu-le zilnic, dacă omiți să dai necesara îmezeală la baza trunchiului, spre a înmoia pământul, că rădăcinile să poată absorbi seva dătătoare de viață. În România trunchiul este, fără îndoială, țărâna, iar ramurile, ce-și primesc seva de la trunchi, sunt industria și comerțul. Ramuri uscate la copac cu trunchi încă sănătos am văzut, dar n'am văzut ramuri verzi și sănătoase la copac cu trunchi găunos și putred.

La întrunirea din Grădiște au participat din partea centrului dnii: prof. C. Teodorescu, secretarul general al org. județene, prof. Ilie Ardelean, casierul org. județene, N. Adam, f. deputat, dr. A. Botioc, f. primar, col. A. Babescu, I. Cristea etc.

D. N. Frumuzache, deschide ședința și salută oaspeții din centru.

Vorbește apoi d. **A. Botioc** care spune că a auzit nu odată vorbindu-se despre sectorul Grădiște ca despre un sector ce numără mulți și devotați aderenți. Prezența în număr așa de mare a aderenților noștri dovedesc afirmațiunea și ne mângâie, pe cei ce-am venit să ne convingem de aceasta, căci nu ne-am înșelat în așteptările noastre.

Avem mulți și devotați aderenți, ne lipsește organizarea aderenților, căci în aceasta e forța. Partidul nostru, tocmai pentru că are cei mai numeroși aderenți în țară, trebuie să aibă cuvânt în conducerea organizației de stat.

În continuare d. Botioc vorbește despre modul de organizare a orașului. Această organizație va avea secțiuni, cari vor discuta diferitele probleme comunale. Demnitorii orașului vor fi expresiunea colectivității iar nu persoane cu puteri discreționale.

D. Botioc vorbește și despre problema iluminatului în Arad și arată modul cum a fost dejucat orașul de către actuala Comisie Interimară în chestiunea Uzinei Electrice.

D. col. Babescu atrage aducerea aminte a celor prezenți că abea înainte de 8 zile s'au împlinit 5 ani de la urcarea pe tron a iubitului nostru rege Carol al II-lea. Aniversarea restaurației a fost prilej de înălțătoare sărbătoare pentru întreaga țară. Să strigăm cu toții: Să trăiască scumpul nostru Rege. (Asistența în picioare aclamă pe M. Sa Regele.)

D. Colonel vorbește apoi despre problemele locale, insistând asupra problemelor de ordin sanitar și tâlmăcește pe ungurește eele spusă de d. A. Botioc.

Următorul vorbitor este d. **prof. Ilie Ardelean**, casierul org. județene, care arată că conducătorii org. județene vin în numele partidului național-țărănesc, care a cucerit libertatea și dreptatea pentru cetățeanul român, care a deșteptat la conștiință țara românească. Conducătorii vin cu suflete pline de sentimente frumoase, cu gânduri bune și cu lumina adevărului. Ei nu oferă bani, cum fac alte organizații politice, mai vechi sau mai noi, căci, credința lor este, că libertatea și dreptatea valorează mai mult decât banul. Dealtfel partidul nostru nu este partidul banului ci al convingerilor.

Noi venim să cunoaștem nevoile aei la fața locului, venim acum când suntem încă în opoziție și departe de guvernare. Nu vă ademenim cu aceea că la data cutare vom fi la guvern, nu vă amenințăm că, venind în curând la putere, vă vom dăscăli cum fac protagoniștii formațiilor politice de ultima oră. Pentru noi putere înseamnă ce vom putea face cu ea pentru binele comun. Partidul nostru capătă putere în acțiunea sa dela națiune și această putere trebuie să se reîntoarcă, sub formă de alcătuiți binefăcătoare, tot la națiune. Pe noi ne interesează pâinea de toate zilele, sănătatea și cultura poporului. Noi vrem să prelungim viața românului, să-i facem pâinea dulce, din amară ce e, să-i însănătoșim corpul, să-i școlăm copiii și să-i dăm o administrație de stat cinstită.

Pe noi nu ne interesează consiliile de administrație, cum îi interesează pe cei cu „numerus valahicus“. Noi știm că nici țărânului, nici comerciantului și nici meseriașului nu-i va merge mai bine dacă oricare dintre eei de fața va lua un loc în Consiliul de Administrație al fabricii „Astra“ de pildă. D. Tilea cu „numerusul“ dsale în direcțiunea fabricii Astra înseamnă sinecură și cheltuală în plus pentru fabrică, iar cele câteva sute de mii de lei plătiți dsale pentru o încălzire, se scade din biata plată a bieților muncitori. Oare care muncitor al Astei poate spune că de când d. Tilea onorează Consiliul de Adm. al fabricii îi merge mai bine? Eu știu că nici unul.

Comenzi îi trebuie fabricii iar nu membrii în direcțiune; de lucru le trebuie muncitorilor, iar nu lozinci, preț la cereale și produse agricole le trebuie țărănilor și nicidecum vorbe goale.

Urmează la cuvânt d. **prof. C. Teodorescu**. Dsa vorbește despre liberalismul învechit, care la noi în țară se contrazice flagrant în fiecare zi. El propagă libertatea și o sugrumă unde o întâlnește. Guvernează cu stare de asediu și cenzură. Gândul și vorba es'e controlată și în loc de a-i da libertate, partidul liberal o încalcă și o dirijează după bunul său plac. Cuvântările celor mai mari bărbați de stat, rostite în fața a zeci de mii de cetățeni sunt ciopârțite, drepturile asigurate de legi sunt nesocotite de către guvernul partidului libertății. În loc s'aducă bună stare și avânt în comerț și în general în economia țării, partidul banilor a adus sărăcie, urcare de impozite, tocmai la produsele țărânului, de cari industriașul și comerciantul are mai multă nevoie, comerțul exterior, izvorul de câștig al țărânului este monopolizat de câțiva agreeți în aceasta țară condusă de un guvern născut din partidul liberal.

D. prof. Teodorescu face apel la toată lumea să se apropie cu încredere de partidul național-țărănesc, care este partidul țărânului român, și care întocmai ca țărânul român este înțelegător față de dureri și fără să cerceteze dacă cetățeanul român este sau nu de naționalitate română, caută să-i cunoască cinstea. Vorbește apoi despre înființare unei secții feminine în cadrul partidului Național-Țărănist. (Dna Frumusache predă dlui profesor Teodorescu un frumos buchet de garoafe).

D. Nicolae Adam f. deputat, Partidul nostru a început lupta de organizare a partidului și țării și lupta de răsturnare a nefastului regim liberal. În timp ce boerii aleargă după lozinci și scaune în Consiliile de administrație țărâna și muncitorimea în frunte cu bărbați luminați ai

patriei noastre se trudește să găsească căile de mântuire. Iar aceste căi sunt mereu încrucișate de buturugi ce împiedecă mersul lent și sigur. Parc'ar fi o făcătură ca'ntoideauna, când problemele țărănimii și a claselor de jos se ridică la primul plan, se ivesc oameni cari s'ncerce zădărnice realizărilor din care în sfârșit, și aceste oropsite clase ar putea trage foloase. Acești oameni uită că ar putea veni o zi când țărâna ar putea vrea „sânge nu pământ“ ș'atunci cum a spus-o Coșbuc, „Cristos să fiți nu veți scăpa nici în mormânt“.

Organizarea Național-țărănistă într'un stat țărănesc tinde să cointereseze interesele tuturor claselor lucrătoare. Nu este nici un impediment pentru comerciant, industriaș sau muncitor de fabrica să facă parte din acest partid. Ne trebuie doar tuturor dreptate. Dacă națiunea însemnează totalitatea locuitorilor dintr'un stat, dacă în alte state voința națională răstoarnă guverne, de ce atunci la noi guvernele conduc, peste voința națională, după bunul lor plac?

D. Adam vorbește despre realizările partidului naț.-țăr. în intervalul dela 1928 până la 1933.

Interesele mulțimii sunt mereu sabotate de către partidele urmașe ale ciocoimii și anexele lor.

În continuare vorbește despre programul partidului și spune că pentru a ține pas cu noile cerințe ne trebuie cinstite și organizare.

Politica liberală și sistemul liberal s'au învechit. Azi ne trebuie politica și sistemul muncii cinstite.

Față de minoritari trebuie să adoptăm politica tratamentului egalității. Nu putem nega ce-am cerut noi înainte de 1914.

Când vom fi făcut regulă în stat vom organiza profesiunile și vom așeza, ca în Elveția, politica socială pe primul plan. Vom crea un senat în care să fie reprezentate toate clasele și profesiunile.

D. Kovács tâlmăcește în limba maghiară cele spuse de oratorii și spune în rezumat următoarele: Este în interesul nostru al minoritarilor să examinăm programul partidului național-țărănesc și fiindcă este acceptabil din toate punctele de vedere, trebuie să-l primim.

Noi am auzit cuvântări multe, dar fapte cari să ne mulțumească n'am văzut decât dela partidul național-țărănesc. Acesta este un partid care și respectă cuvântul.

Programul e frumos, căci vrea să ridice pe cei 80 % țărani și dacă acestora le merge bine, atunci și cei 20 % vor putea trăi bine pe lângă ei.

S'a vorbit mult despre criză. Ori adevărata cauză a crizei este imposibilitatea consumului din partea maselor. Nu supraproducția e de vină ci faptul că nu putem cumpăra. Puterea a asigurat întotdeauna prea mari avantagii capitalului iar capitalul vrea profit mare, care mărește prețurile.

Programul partidului naț.-țăr. este menit să rezolve și aceste probleme. Trebuie deci să-l urmăm și să ajutăm în acțiunea sa.

D. B. Schilka, expune în limba germană tot ce s'a rostit în această adunare, iar

D. Frumuzache, mulțumind oaspeților pentru interesul ce-l poartă cartierului Grădiște, iar adunării pentru interesul cu care a ascultat cuvântările, ridică ședința.

N. Titulescu este avizat

Evenimentele din țară sunt așa de neobicinuite, încât dl Nicolae Titulescu care se află în străinătate, a fost anunțat despre mersul crizei politice ce mocnește în interior.

Putem avea surprize dela o săptămână la alta.

Partidul național-țărănesc însă este pregătit pentru orice întâmplare.

¹⁾ Din lipsă de spațiu darea de seamă asupra adunării din Grădiște n'a putut fi publicată în numerele precedente ale ziarului nostru.

Uriaşa manifestată de forţe a part. naţ.-ţăr. la Cluj

(Continuare din pagina 1-a)

produselor industriale. Şi avem un întreg program pentru a ajunge la o echilibrare în această chestiune. Foarte bine: Noi am făcut puţin. Ce au făcut ei astăzi prin tot sistemul lor economic? N'am să înşir eu astăzi. Cunoaşteţi cu toţii ce au făcut. Am ajuns la adâncirea ne mai pomenită, distanţă între preţul agricol şi industrial, ceea ce înseamnă că acest guven a provocat o adâncire a mizeriei şi a sărăciei în marile masse ale ţăranimii din toată ţară.

Noi am făcut legea împotriva cametei, noi am micşorat camăta în această ţară, iar legea n'am putut să o aplicăm — legea cea bună de conversiune — căci am plecat dela putere şi nu am mai putut să facem acest lucru până la capăt cum n'am putut face toate lucrările cari le-am început.

Dezastru şi în ordine morală

Dar oare în ordinea morală? Au făcut atâtea campanii împotriva fraudelor cari s'au săvârşit în timpul guvernărilor noastre. Au încercat toate mijloacele pentru a compromite pe fruntaşii noştri. N'au reuşit. Au fost fruntaşii noştri puşi sub cercetare. Sub guvernul Jorga, — Argetoianu care a pus pe goană toată lumea, la parchet şi judecător de instrucţie. Au încercat şi domniile aceştia astăzi când sunt la putere să descopere pe unii din fruntaşii noştri, cari s'au mârşit în acţiunea lor politică şi până astăzi nici unul diu fruntaşii naţional ţărănişti nu figurează printre delicvenţii în această ţară. În schimb nu ştiu cine va urma după guvernarea lor, dar oricine va urma va trebui să trimită judecătorului de instrucţie la departamentul Industriei şi a Comerţului, unde s'a traficată cu permisele de export şi import şi cu permisele de compensaţiuni. Într'adevăr să răspundă guvernarea actuală, de miliardele ce le-a risipit în hojiile de devize, pe care le-a organizat prin societăţile monopolizate ale lui Gross dela Oradea patronul lui Cagero şi alţi Groşi dela alte societăţi. Să răspundă de ruina comerţului nostru naţional prin sistemul acesta de permise de compensaţiune şi contingentare.

Tot în ordinea morală să răspundă ei de sutele de milioane ce le-au sfeterisit prin jocul care-l fac, punând în sarcina Statului paguba dela conversiune, pentru a face cadou băncilor naţional-libere.

Şi tot în ordinea morală să răspundă ei ce au făcut perimelele petrolifere ale Statului?

Se va vorbi decum au venit liberalii la putere. N'au avut niciodată dreptate să vină la putere când au venit, nu i-a vrut poporul, nu-i vrea nimeni din această ţară pe liberali. În momentul când au venit la putere, au venit pe uşile din dos, au fost văzuţi lingând acolo unde au scui-pat; au venit târându-se la locurile pe care nu le-eau respectat dela primul moment.

Dar am fi iertat toate aceste lucruri, dacă guvernul lor n'ar fi prilejuit introducerea unui regim de dictatură în această ţară.

Armele guvernului: cenzura, starea de asediu

Intr'adevăr guvernează de un an şi jumătate cu stare de asediu şi cenzură Ţara întreagă este ținută închisă la întunec, la bezna, în temniţă. Temniţă, pentru atunci când nu răsbate lumina prin scrieri şi fapte, ţara aceasta se poate considera ca o temniţă în care la bezna întunecului toate lighioanele de afaceri şi în special toate lighioanele rozătoare, rod din avuţia ţării, în linişte fără ca să fie pândiţi, goniti, de lumina soarelui adevărată care vine pe ferestra libertăţii scrisului şi a vorbirei, într'o ţară.

Ei bine am fi trecut şi prin starea de asediu şi cenzură, pentru că liberalii ne-au obișnuit cu acest lucru. Ei nu au guvernat după războiu, în cei 9 ani căi au fost la putere, decât una lună fără cenzură şi stare de asediu, iar restul de 8 ani şi 11 luni cu cenzură şi stare de asediu.

Aşa de iubiţi sunt de popor şi ideea respectului de dreptate şi libertate populară e atât de mare la ei, încât nu pot guverna decât cu cen-

zură şi stare de asediu. Guvernul se arată din ce în ce mai mult lipsit nu numai de presigiu, pe nu l-a avut niciodată, dar lipsit de demnitătea cea mai elementară.

Despre constituţie şi dictatură

Noi suntem singurul partid cari am declarat că nu vom respecta Constituţia lui Ionel Brătianu votată de parlamentul furturilor de urne din 1923. Dar noi avem o consecvenţă în linia noastră politică şi a programului nostru: Este înscrisă schimbarea Constituţiei, dar schimbarea aşa cum înţelegem noi înseamnă asigurarea pe baze cât mai puternice a unui regim politic democratic în această ţară. Schimbarea Constituţiei noi nu o vrem spre dreapta, noi vrem spre stânga, din punct de vedere al democraţiei. Voim să arătăm că această Constituţie s'a dovedit că nu corespunde cu structura socială a unui stat de ţărani, a statului românesc. Şi de aceea această constituţie n'a putut şi nu este măcar aplicată pentru că nu se potriveşte nici cu structura, nici cu spiritul unui popor de ţărani. Şi aceasta este însă cu totul altceva. Noi luăm iniţiativa, modificăm Constituţia când vom socoti că este momentul politic potrivit, adică, când am socoti că noi putem să constatăm că ţara însăşi voeste modificarea Constituţiei şi aceasta nu putem să o facem decât în alegeri libere, în care voinţa naţională să se exprime pentru Constituţie.

Cuvântarea dlui dr. N. Lupu

Surori şi fraţi ţărani români de pe plaiurile ardelene şi câmpiile bănăţene.

Acum patru zile mă găseam pe dealurile Moldovei la mine în Fălciu. Dealurile arse de secetă şi de culoare roşie neagră cum n'am mai văzut în viaţa mea. Durere şi sărăcia amară asteaptă pe fraţi mei de acolo. Aci în Ardeal cerul a fost mai bun cu voi. Câmpiile voastre sunt verzi şi grăul auriu. Măine va cădea sub sucerea şi coasele voastre. Dar dacă este mare deosebire între noi şi voi în ce priveşte holdele din anul aceasta, este însă o asemănare grozavă

Să se ştie că noi nu ne temem nici de proiectul de schimbare al Constituţiei, nici de aventura dictatorială. Nu ne temem de schimbarea Constituţiei pentru că ea nu poate să fie făcută decât de parlament. După experienţa jugoslavă nu va cuteza nimeni ca să octroieze peste capul parlamentului o Constituţie nouă. Chiar de alegeri să le fie altora frică, nouă nu ne e frică de alegeri şi mai ales cu gradul de conştiinţă politică la care a ajuns astăzi ţărănimea, aşa cum se vedeşte din manifestaţiile P. N. T. din primăvară până acum şi cum se va vădi în marea noastră manifestăţie din Capitala ţării, nu avem nici un fel de îngrijorare cu privire la modificarea Constituţiei peste voinţa ţării şi peste voinţa şi conştiinţa politică a partidului, care reprezintă astăzi ţara a partidului naţional-ţărănesc.

Cu atât mai puţin ne temem de dictatură.

De aceea, celor cari nu văd, celor cari nu aud, celor cari nu simt ceea ce se ptece în jurul lor, aceluia cari se visează dictatori, aceluia care încurajează pe aceşti nemernici, le spunem: Pofii! Vă veţi izbi de zidul conştiinţei ţărăneşti, de pieptul nostru pentru că noi suntem hotărâţi, pentru că hotărârea noastră izvoreşte din credinţa şi din convingerea neştirnută în dreptul de existenţă şi de desvoltare a ţărănimii române şi pentru că noi socotim că avem datoria să înlesnim desvoltarea unui Stat adevărat naţional şi a unei culturi naţionale şi ţărăneşti în această ţară.

Între voi şi noi în ce priveşte regimul politic la care ne supun înconştiinţii ce se află în fruntea ţării. Este o unitate perfectă în suferinţă şi dincolo şi aci.

Vorbeşte apoi despre lipsurile şi sărăci cruntă care loveşte ţărănimea; despre dezastrul politic şi economic în care licalii au aruncat biata ţară şi ţărănime. Critică aspru guvernarea liberală care, în loc să se ocupe de nevoile ţării vor să schimbe Constituţia, să facă iar marile boerii, să mai răpească din drepturile poporului.

Poporul însă nu va admite. Să îndrăznească!

Cuvântul dlui Iuliu Maniu

Dezideratele Ardealului.

Dar, Domnule Mihalache, prezenţa noastră aci ne arată încrederea în dta pentru clasa ţărănească şi pentru mulţimea muncitoare care a suferit dealungul ţării acesteia. În dv. fierbe acelaş fanatism naţional care a dat fiinţă acestui partid şi salvat ţara din robia în care a fost. (Apl. însufleţite.)

Ori aceasta mare tendinţă a naţionalismului nostru nu vrem să servească cu declamări uşoare şi iestine ci cu muncă serioasă, şi cu sentiment de dreptate pentru oricine.

Prezenţa noastră aci în jurul dv. aci în Cluj, calvarul neamului românesc, înseamnă că noi ştim bine că acest sieag îl veţi duce la victorie cu siguranţă. (Apl.)

Domnule Mihalache, ba mai înseamnă ceva prezenţa noastră aci. Înseamnă că această mulţime simte nedreptatea, mizeria, care apasă astăzi pe umerii poporului muncitor şi a ţărănimii. Astăzi în ţara aceasta bogată poporul românesc suferă de grea mizerie,

Domnule Mihalache, devotamentul pe care-l avem noi pentru România, pe veci unită şi recunoştinţa nepieritoare care o avem faţă de Vechiul Regat care cu jertfa lor a făcut în primul rând unirea neamului românesc, ne îndeamnă a arăta că centralismul feroce şi nenorocit ce este pe capul nostru nu este a se atribui fraţilor din Vechiul Regat, ci câtorva profitori, rămăşiţe a Grecilor şi a Fanarioşilor cari se pun pe fruntea Vechiului Regat şi cu puterea Vechiului Regat ei stăpânesc şi ţărănimea din Vechiul Regat şi Românii din provincie şi întreaga această ţară muncitoare şi fructifera, care

Cuvântarea dlui Ion Mihalache

Astăzi se prezintă înaintea dv. ca să vă roage să luați în mână steagul sfânt al partidului nostru și să nu lăsați ca acești profitori sub titlatura naționalismului central să sugă toată vloga acestui neam, a țărâniei de dincoace și dincolo de Carpați. (Aplauze mult prelungite.)

Domnule Mihalache! Pe noi din Ardeal și Banat, care am suferit atât de mult pentru ziua mare a libertății și drepturile noastre ne doare atât de mult că astăzi în țara noastră numai de libertate și dreptate nu poți vorbi. Ideia libertății și dreptății în țara noastră este depusă în codicele mari ale Națiunii care se numește Constituție. Dar această Constituție este călcată în picioare.

În această Constituție este scris, că toate drepturile emană dela Națiune. Apoi astăzi acei care au în mână chivernisirea Constituției calcă drepturile națiunii și cred că ei au un privilegiu care vine de alundeva decât dela popor, dela națiune, ca să chivernisească această țară după capriciile lor și nu după interesele noastre.

Domnule Mihalache, noi aci în Ardeal și Banat ea și în Vechiul Regat și celelalte provincii suntem lipsiți de reprezentanții noștri în Parlament, Alegerile s'au făcut cu furfuri de urne, cu corupție și feroare. Abia câțiva am putut pătrunde acolo unde au dreptul, de a intra aici cari au să chivernisească țara.

Domnule Mihalache! Ca și în Vechiul Regat ca și aci a trebuit supreme forfări pentru ca câțiva — foarte pușini — să ajungă acolo în Sfatul țării ca să spună mulțimea aceasta imensă ce dorește și ce vrea. Fiindcă, Domnule Mihalache, națiunea nu este destul să vorbească — ea trebuie să și vrea. Și ca să se întâmple ceiace vrea, trebuie să facă în primul rând sub cuvântul de conducere al conducătorilor adunați într'un mănunchi urmând cuvântul magie al conducătorului care ești dta.

Domnule Mihalache! Ca și la dv. ca și la noi, județele se conduc prin comisiuni interimare, orașele se conduc prin comisiuni interimare, comunele se conduc prin comisiuni interimare și primari impuși, deși legea spune categoric că nu este drept Nici chiar ei n'au cutezat să modifice legea făcută de noi în sensul că județele, comunele etc. sunt conduse de aleșii poporului.

Dar, Domnule Mihalache, noi Ardelenii și Bănățenii am avut în tradiția noastră două mari lucruri: — naționalismul și creștinismul nostru. Noi, fără de a avea înaintea ochilor neștrii Sfânta Cruce, noi nu știm să facem nimic. (apl.)

Vrem să fim naționali până la ultima clipă, voința noastră cu toată consecvența de a hoțari de fanatismul și dreptul ce este cuprins în acest cuvânt și vrem să rămânem alături de morală creștină care prefindem să fie întronată dela cele mai mari locuri până la cele mai mici.

Revoluțiile din Ardeal.

Domnule Mihalache, în Ardeal în timp de 120 de ani s'au făcut trei crâncne revoluții țărănești. Dovadă că la Ardeleni și la Bănățeni nu le este frică nici de alte sacrificii, când este vorba de a-și apăra limba, legea, țara, cinstea și demnitatea națională.

Noi dictatură nu suferim, noi schimbare de Constituție nu admitem, Numai din voința noastră, a mulțimei de țărani și a masei muncitoare, care ea știe ce trebuie și cum să se facă schimbarea legilor, cari există astăzi.

Noi, Domnule Mihalache, umilirea poruncilor naționale și dumnezeiești nu tolerăm. Noi cerem ca să fim duși pe calea luptei cinstite, patriotice devotate, loiale față de toate instituțiile acestei țări pentru înlăturarea stării de azi care a pricinuit grandioasele manifestări din Craiova, Cernăuși, Chișinău și Iași și pe urmă din Sibiu, Brașov și Cluj.

Domnule Mihalache, te asigurăm acum că ori unde ne vom duce cu puterea sufletului nostru și-a flacărei sfinte din inima noastră vom duce la biruință gândul d-tale, care este al nostru al futuror. Să trăiești Domnule Mihalache!

Onoare Dvoastră cărturari și intelectuali români din Ardeal și Banat. Onoare că ați știut să va faceți întotdeauna — și înainte de războiu aproape în totalitatea dvs — și acum după războiu în cea mai mare parte, de a purta făclia de lumină a învierii țărănilor români.

Fără de lumină nimic nu-i cu puțință. Și Biblia spune: „când s'a făcut lumea domnia întuneric care plutea pe deasupra apelor. Și Dzeu a spus să fie lumină și lumină fu“.

Fără de lumină nu este nimic de făcut, și marile merit al cărutarilor ardeleni este că s'au făcut instrumentul de deșteptare al națiunii, pe când în vechiul Regat și în Basarabia multă vreme — și poate și în alte părți ale țării — clasa conducătoare, clasa intelectualilor, s'a făcut instrument de asuprire al clasei țărănești. Aici intelectualii s'au făcut instrumente de apărare al clasei țărănești. Datorită acestei tradiții cărturarii din Ardeal după Unire cu Vechiul Regat n'au ezitat să-și dea mâna cu țărâni din Vechiul Regat și intelectualii care n'au înțeles să se facă mai departe instrumentul clasei conducătoare. Și-au dat mâna cu toții pentru a face din țărâniea de pretulindeni factorul de re-deșteptare, de reînviere a României Noi.

Și de acum putem fi liniștiți. Cu o țărânie luminată, orice îndreptare este cu puțință. Iar îndreptarea nu va veni decât aci de joc, din însăși mijlocul țărâniei. Nu vă încredeți în boieri.

S'a deșteptat țărâniea

S'a deșteptat țărâniea. Seva țării curge cu putere: în curând ea va hrăni un singur arbore, o singură forță politică, aceea care se indentifică cu țărâniea și prin țărânie cu însăși națiunea: Partidul național-țărănesc.

Nu există conștiință națională într'o țară de țărani fără conștiință țărănească. Să se știe acest lucru: Conștiința națională abstractă nu are valoare practică. A avut-o și Țarul rusesc și Împăratul absolutist orașele și clasa stăpânitoare din Vechiul Regat și toate clasele stăpânitoare din alte țări. O astfel de conștiință națională exagerată a fost mai de grabă instrumentul de diversiune și de tiranizare a poporului de către clasa conducătoare.

În 1789 a fost revoluția cea mare în Franța, care a schimbat o epocă a întregii omeniri, — aceea a feudalismului — înlocuind-o cu alte epoci.

Ei bine, aci în Ardeal au făcut țărâni ardeleni această revoluție cu cinci ani înainte de Franța, la 1784 cu Horia, Cloșca și Crișan. Era instinctul de revoltă împotriva nedreptăților feudale, era dorința iobagilor de emancipare, de eliberare. Găsim aci țărânie română din Ardeal scotând dintr'odată la iveală pe cei trei căpitani mari precursori ai revoluției europene, pe Horia, Cloșca și Crișan. Acest instinct țărănesc care a confundat întotdeauna interesele de clasă cu interesul național — căci într'o țară de țărani tot una este interesul clasei țărănești cu interesul național; acești țărani cu instinctul lor au deschis drumurile cele noi, acești țărani de aci și din Vechiul Regat, fără școală, cu acest instinct sănătos au deschis cu puterea lor, căile României Mari. Diplomații noștri ne legaseră de Germani. Poporul n'a suferit nici aci la dv. acest lucru. A plecat din frontul acesta să alimenteze frontul nostru. Dar la noi în Vechiul Regat țărâniea n'a înțeles să lupte cot la cot cu Germanii și Ungurii, ci numai cot la cot cu acei erau să vie să vă desrobească și pe dv. și prin dv. să ne desrobească și pe noi.

Se împlinesc 20 de ani acum când în 1915 fiind președintele asociației învățătorilor din țară, din Vechiul Regat, am mers la o mare adunarea națională și am spus să intrăm în războiu afături de Franța: „Noi nu putem lupta decât pentru desrobirea Ardealului. Santem gata, nu mai așteptăm nici o pregătire: Flămânzi sunt todeauna gata.“

N'am făcut altceva decât să dau expresia celui instinct țărănesc din mine, acel instinct al clasei, acel instinct care nu grășește. Nu greșesc stolarile de păsări când caută drum peste mări și țări, cum să greșească atunci instinctul poporului.

Este rolul partidului nostru să împlinască această operă ca sub flacăra unei conștiințe naționale și sociale, în același timp constructiv și activ ne-

parizitar să dirigem națiunea. Tineretului care învață în școală înaltă îi este ispititor să vie să-i spuie: Nu ai nevoie de carte; un ciomag bun, o mână dibace, câteva capete sparte și noi te punem în slujbă chiar dacă știi sau nu știi carte. Noi îți dăm leafa de-agata. Ce patriotism este aceasta? Noi nu dăm astfel de sfaturi. Noi îi spunem astfel: „Tatăl și maicatul au muncit pe banii cari ți-i trimit. Nu-i cheltui de-ageaba: Pune-te și învață carte mai bine decât Evreii, mai bine decât Sașii sau Ungurii să-i întreci și când voiu venii eu cu statul țărănesc și să te pun aci în slujbă să fi bine pregătit pentru că degeaba te pun eu dacă nu ești bun, pierzi singr tu locul. Dacă ești doctor prost, eu tăt tăt nu vin la tine să mă îmbolnăvești mai rău mă duc la colegul tău minoritar. Virtuțile tale personale te vor susține unde eu, statul tău te voiu așeza“

Iată la ce operă chemăm noi pe ziditorii statului nostru, pe apostolii ideii naționale cele adevărate. Este grea această sarcină; ogorul este mare ogorul este întins, roade muie și multe buruieni se mai gădesc. Și este mult de muncă. În țara analfabetismului avem cărturari cari mor de foame „Bună țară, rea toemeală“. Lipsește tocmeala: Să aduc pe cărturar în mijlocul satelor pentru o plată modestă.

În țara tuberculozei și a pelagrei avem doctori cari mor de foame la orașe. Rea toemeală.

Biruința se cucerește

Cetățeanul nu trebuie să aștepte biruința deagata, ei singuri trebuie să o cucerească. Noi avem să ne cucerim legile, drepturile, prin lupta ostășească a Partidul național-țărănesc.

Intelectuali, dați-vă seama că dv. aveți o datorie morală de recunoștință către țărani. Ați învățat carte cu bursa luată din birul plătit de acești țărani. Nu aveți dreptul să vă faceți instrumentul clasei conducătoare împotriva lor. Sunteți datori să vă faceți instrumentul lor pentru ei. Partidul este al lor, țara este al lor. Intelectualii nu sunt decât conducători în funcție de nevoile țărâniei, în funcție de programul țărănesc.

Statul nu poate merge înatnie cu năravurile de până acum. Vedeti cum se strânge funia la par dela o zi la alta. Ne trebuie o țară nouă care nu se poate rezema decât pe sângele ei, pe seva ei, pe forța sufletească a aceste țărâni.

Pentru aceasta trebuie luptă ca să putem duce cu bine până la sfârșit țelul partidului național-țărănesc.

Nu este un instrument personal. Bine a spus d. dr. Lupu, bine a spus d. Iuliu Maniu, bine a spus d. Virgil Madgearu: Noi toți suntem la rândul nostru instrumentul acestui partid care merge pe linia programatică.

„N'am crezut niciodată în liberali“

Eu n'am crezut niciodată în liberali, de când m'am pomenit pe lumea politică și am început să simt și eu a politică. Când auzeam în adunări că au făcut și au dres și mă uitam în satul meu și vedeam analfabeți și pelagrosii și când am trecut în Bulgaria în 1913 unde sătenii erau mai luminați și mai instăriți economic, mi-am dat seama de minciuna liberală. La flacăra revoluției din 1907 se citise rezultatul guvernării liberale și competența liberală. Precum la dezastrul din 1916 se văzuse al doilea certificat de incapacitate al partidului liberal. În desfășurarea războiului cu tranșeele care erau pline de noi țărâni și conducătorii erau sedentari, am avut al treilea certificat al competenței liberale. Ne lipsea al patrulea certificat. Ni-l dă d. Guță Tătărescu când recunoaște că partidul liberal nu a fost capabil să construiască o constituție nouă potrivită guvernărilor viitoare de durată. A guvernarea este a prevedea și d. Guță Tătărescu spune: că Ionel Brătianu n'a putut prevedea. Lipsa acestui certificat de capacitate politică, este substratul moral al acestei capitalări? A vorbit d. Madgearu. Mă dispensez să mai spun și eu. L-am calificat la Câmpulung „un guvern de cârpe“.

Am spus prea puțin: cârpele pot fi curate. Aceasta este prea mult. Este un guvern de otrepe.

Evident domnilor că mai sunt și alte obstacole. Mai sunt și o puzderie de partide.

Cum conduc liberalii

Unii au curajul să vorbească de „front constituțional“. Unii dintre ei au vorbit aci. De ce nu înțeleg unii oameni că trebuie să te retragi la timp, ca să te desparți onorabil de pe câmpul politic?

Ne-a ținut o lecție de constituționalism d. mareșal Averescu care în două cuvinte a vrut să spună că să se înțeleagă Regele cu el și ne învață el constituție, ceea ce ne-a mai învățat. Nu mai vorbesc de altele. Vă asigur că ele vor fi totalmente desființate prin o puternică conștiință țărănească nouă

Di Mihalache vorbește apoi despre camarilă și își ia angajamentul public că la primul contact cu ea o va desființa.

Mulțumește apoi dlui Maniu și prin dsa întregului Ardeal pentru încrederea ce îi acordă și pentru credința în statul țărănesc ce o manifestă, spunând că, dacă va fi nevoie, va muta baza de operații în Ardeal.

Va veni lupta cea mare

Ne pregătim de acum pentru lupta cea mare care va trebui să se termine cu succes. Lupta cea mare nu este izgonirea guvernului Tătărescu, ci facerea imposibilă a unui guvern la fel ca guvernul Tătărescu: Este distrugerea regimului liberal, este punerea temeliei statului național-țărănesc.

Mentalitatea celor cu „numerus-valachicus“

Un exemplu: Preotul ungar Lorant Daday din satul Simișna jud. Someș sub numele de Székely Mózes (numele generalului care l-a trădat pe Mihai Viteazul) a scris niște piese de teatru și romane antivalache prin care îndeamnă unguroaicele să se mărite după ofițeri Români pentru a-i pune cu copii cu tot în slujba Ungariei. Tot în scrierile sale mai ațăfă cu înverșunare ura Românilor din Ardeal contra celor din vechiul regat.

Fiind descoperit drăcescul popă a fost dat în judecată Consiliului de războiu din Cluj care l-a condamnat 6 luni închisoare.

Cine credeți că a luat apărarea acestui popă? Dl fost primministru Al. Vaida Voevod care ca martor l-a apărat din răspuneri, rugând chiar consiliul pentru iertare.

Aceasta însemnează numerus valachicus: să dai voie străinilor a-și bate joc de valahi ca apoi tot străinul să fie apărat?

Alt exemplu: În timpul alegerilor trecute liberalii s-au făcut vinovați de furtul urnelor împreună cu unii judecători și chiar cu concursul unor ofițeri însărcinați cu ordinea, cari au dat mână de ajutor pentru săvârșirea manoperilor liberale. Organizația de Arad a part. național-țărănesc — înainte de a se face ruptura Vaida — i-a dat în judecată pentru apărarea drepturilor poporului.

Iată însă că după ruptură majoritatea fruntașilor vaidaști în frunte cu dnii Birtolon Petica Omescu și alții s-au refras din proces lăsând numai pe național țărăniști.

Porocul a fost pierdut din cauza trădării vaidaștilor.

Aceștia, cât au fost sub disciplina partidului național-țărănesc. vrând, nevrând trebuiau să lupte pentru apărarea drepturilor cetățenești. Acum, de când cu numerus valachicus, amăgesc poporul doar cu minciuni, iar când e vorba de faptă, se dau înapoi.

Iată cine sunt cei ce au pretenție de a fi conducători, amefind lumea cu minciuni frumoase.

Datele de mai sus le avem din dosarul procesului în cauză No... Intocmit de d. avocat dr. Grigorovici.

Unii intelectuali de marcă din gruparea vaidistă ni-au declarat că desavuiază pe colegii lor cari au trădat cauza.

Parcă datorită unei crude fatalități ne-a fost dat nouă Românilor, popor iubitor de liniște și dreptate să fim de un an și jumătate incoace — decând cu venirea liberalilor la putere — asistenții unei politici de îngrășare personală și a unor scandaluri demne de apașii dela periferie.

Avid de îmbogățire guvernul liberal prezidat de talentatul orator di. Tătărescu și-a trădat încă dela început setea-i bolnăvicioasă pentru avutul statului din care a început să se infrupte ca ursul din stupul albinelor. Nu l'a mușcat însă nici una de nas — decât ca și-a creat o situație ridicolă — dar bilanțului de guvernare liberală i se pregătește încheierea; încheiere ce va arată clar opiniei publice demagogică conducere a acelora ce se mai laudă (cine îi crede?) și azi că au redresat finanțele și economia statului. Ajunși la putere au uitat liberalii de promisiunile făcute națiunii de a veni în ajutorul țărănimii, singura clasă ce suferă mai mult și este mai despuiată. Inscăunați însă la conducere „din mila lui Dzeu și voința națională“ (deși, numai cu voința națională nu au câștigat puterea, ci cu voturi luate prin vicieșug, lucru ce se poate adevăra și documenta oricând) națiunea a rămas mai prejos decât interesele tuturor lichelelor de propagandă electorală. Primul gând al nepricepuților conducători a fost împărțirea de slujbe neamurilor și apoi punerea la înfăptuire a afacerilor cu grase profituri pe spinarea masei de jos secătuită de biruri care așteaptă și crede salvarea în schimbarea regimului liberal.

Căci într'adevăr cântând a intra mai adânc în straturile țărănești, te izbește din capul locului neîncrederea de care este fericit actualul guvern. Am avut ocazia de a constata acest lucru în chiar provincia despre care s'a spus că este cea mai bogată din țară, în Banatul care ne făcea fală cu gospodăriile-i model. Astăzi aceste gospodării au decăzut. Țăranul se plânge de dările prea mari și de prețul de nimic al produselor elas, pecând domnii dela guvern se ocupă de pe-

rimate petrolifere cu câștiguri enorme și ca o ironie a nepăsării prefectul poliției din capitală prin discursuri la radio, fără nici o noimă, jicnește onoarea cetățenească. Și pe măsură ce țărâniea sărăcește, averile celor procopsiți în politica liberală cresc.

Și atunci dela sine vine întrebarea. Unde este demnitătea acestor oameni cari nu au făcut pentru țară nimic altceva decât că și-au umplut buzunarele? Ce vor răspunde în fața Națiunii atunci când bilanțul le va fi încheiat și cine va trage consecințele? La aceste lucruri probabil că nu au avut timp a se gândi.

Toate cele trâmbițate de oficiosul guvernului le primim cu rezerva dictată de realitate. În ceea ce privește gospodăria desigur că gospodăriile merg cât se poate de bine. Despre buget în cazul că nu se vor ajunge bani pentru toți nepoții liberali țărâniea le stă la dispoziție pentru noui dări. În ceea ce privește armata tot așa de excelent o vedem înzestrată ca în trecut cu toate că pentru acest capitol s'a adunat foarte mult bănet. Cât despre creditul liberalilor e aproape inexistent.

Așa se prezintă adevărata situație a țării — situație regretabilă — pe care partidul nostru Național-Țărănesc în frunte cu d-nii Ion Mihalache și Iuliu Maniu, are sfânta datorie de a o salva — și o va face. Acești doi oameni, aceste două caractere de profundă moralitate și adâncă cugetare, având la spate masa enormă a țărănimii sprijiniți pe ea vor duce la deplină victorie partidul nostru — cel mai puternic partid pe lângă celelalte grupări ce aproape nic nu există. Partidul Național-Țărănesc prin structura lui este singurul chemat să conducă destinele acestei țări.

Liberalii trebuie în plece căci în fruntea țării nu sunt demni de a rămânea oameni ce se murdăresc în afaceri rușinoase și cari cad din ridicol în ridicol. Trebuie să înceteze aceste afaceri cu caracter scandalos căci sunt spre rușinea noastră de popor civilizat.

A. R.

In atențiunea autorităților competente

Atragem încăodată atențiunea forurilor competente asupra relei credințe sau eroarei ce fac anumiți factori poștali cu înmanuările ziarului nostru.

Ziarul „Românul“ cu data de 26 Iunie a. c. trimis pe adresa Dr. Pop Victor com. Nădlac, l-am reprimit cu mențiunea: „necunoscut“. Este posibil? Doctor Pop Victor este necunoscut ofițerului poștal din Nădlac?...

La fel s'a întâmplat cu Perva Pavel din com. Regele Carol, și Misarin Nicolae din Nădlac dela cari ni-a venit ziarul înapoi cu mențiunea „necunoscut“.

Întrebăm: sunt necunoscuți acești cetățeni, în comunele amintite, sau anumite persoane își fac de cap, ofensând în acest fel oamenii cu secade?

Așteptăm un răspuns dela domnii în cauză.

Citiți și răspândiți

„ROMÂNUL“

Club național-țărănesc distrus de un agent liberal

Presa din Capitală comentează incidentul ce a avut loc în comuna Militari, între național-țărăniști și liberali cu ocazia unei manifestații național-țărănești. Un agent liberal a intrat în clubul național-țărănesc de acolo și a distrus tot mobilierul clubului. Deasemenea au fost ridicate tablourile dlor I. Mihalache, Iuliu Maniu și dr. N. Lupu, pe care agentul liberal le-a aus la marginea comunei și le-a dat foc.

OFICIALE

Următorii președinți ai organizațiilor comunale au refuzat abonamentul la ziarul „Românul“: Faragó Iosif dtn Dorobanți, Ion Vormittag din Glogovaș, Bokor Iosif din Peregul mic, Kramer Ștefan din Sfânta Ana, Matei Gheorghe din Moșiori, Draga Romulus din Bârsa, Lucea Ioan din Mănerău, Suba Teodor din Chisindia, Lupsa Ioan din Dieci, Motorca Pavel din Iosășel, Cuși Simion din Vajea Mare, Banciu Ioan din Hălmăgel, Cordoș Gheorghe din Vânători, Bofaș Moise din Grâniceri, Bocu Cornel din Horea, Butariu Gherasim din Stejar, Lupu Manole din Ionești, Lustre Teodor din Buteni, Donca Teodor din Satu rău, Jula Gheorghe din Honșior.

Domni șefi de sectoare, în sectorul cărora se găesc aceste persoane, se vor interesa personal și ne vor raporta care este cauza că susnumiții președinți de organizații refuză ziarul partidului, călcând astfel dispozițiile statutelor. Președinții de organizații trebuie să fie persoane de cinste, cărora să li se poată încredința posturi de răspuneri — în comunele respective — în caz de guvernare. Putem avea încredere în oameni cari calcă și cea mai elementară obligație a statutelor?...

Sunt destul de serioase organizațiile din comunele mai sus amintite?

Dnii șefi de sectoare să observe dacă nu e cazul de o nouă reorganizare în anumite comune — ceea ce se va face fără întârziere — iar despre măsurile luate se va raporta secretariatului general.

C. A. Teodorescu
secretar general.

Ziarul „Românul“ se susține numai din abonamente și donații benevole dela partizani. Cum majoritatea abonaților noștri sunt țărani cari nu pot plăti abonamentul decât după valorificarea recoltei, din motive de economie, ziarul nu va mai apare până la 1 Septembrie.

CRONICA

INTERNĂ

EXTERNĂ

La 28 a. c. se va sărbători în toată țara comemorarea a o sută de ani dela înființarea Academiei Mihăilene.

Acum 100 de ani, adică la 28 Iulie 1835, culturalul domn Mihăiță Vodă Sturza, prin mâinile iluminatului dascăl, Gh. Asachi, pune prima piatră a școlii românești.

Aci arse nestins făclia conștiinței naționale și aci Mihail Kogălniceanu finu prima sa lecție de istorie națională.

Universitatea din Iași (renumită în această parte a Europei) este continuarea tradiției culturale urzite acum un veac de către un Domn și un dascăl.

Tezaurul dela Moscova

„Averea Națională a fost restituită guvernului Brătianu în 1917! Sub acest titlu ziarul Credința cu data de 29 Iunie a. c. publică știri senzaționale în legătură cu aurul României încărcat în patru vagoane pentru Rusia, cu ocazia invaziei germane.

Este vorba despre destăinuirile în scris ale unui ofițer englez, George Hill din Serviciul de Spionaj englez, care a însoțit transportul spre Rusia și care a reușit în cele din urmă să-l aducă în țară predându-l guvernului Brătianu, pentru care fapt a fost decorat de Regele Ferdinand și M. S. Regina Maria.

Dacă aceste se vor dovedi, partidul liberal în special Brătienii, vor fi acuzați de cel mai spurcat jaf contra averii naționale, aceasta însemnând înmormântarea lor pe veci.

Frământări politice

Congresele național-țărănești unde au participat sute de mii de ascultători, au dovedit țării și factorilor răspunzători că democrația — cea sinceră și corectă însă — este singura metodă de guvernare admisă de popor. În astfel de condițiuni partidul național-țărănesc nu cerșește puterea ci O CERERE prin voința și forța Poporului

— În același timp, regimul liberal incapabil să facă față nevoilor țării se menține la putere numai prin manevre de culise, spre nenorocirea țării și a manevranșilor înșiși.

Neînțelegerile dintre Tătărescu și Brătianu au luat formă gravă care va duce la o nouă ruptură a partidului liberal.

Tot despre o ruptură este vorba și la Vaidiști; deasemenea la Gogiști.

Aceste rupturi în partid sunt semne rele pentru țară.

Constituția

Lumea politică din țară s'a împărțit în trei tabere: unii cer modificarea constituției. Se bănuiește că intenția acestora este de a răpi unele drepturi ale poporului. Alții spun că nu este nevoie să fie modificată, deoarece constituția n'a împiedecat pe nimeni să-și facă de cap în această țară.

Alții spun că, da, trebuie modificată, dar nu acum ci când va veni timpul potrivit. Cei din această categorie sunt cei mai interesați.

Cuvântul sincer și bun va aparține partidului Național-Țărănesc.

COMERCIANȚI

faceți reclamă în ziarul Românul și ve-ți încheia bilanțul anului cu

BENEFICIU

Tiparul CONCORDIA Institut de Arte Grafice și Editură S. A. Arad, Strada V. Goldiș Nr. 6.

America ia măsuri contra războiului

Din Washington se comună: Comisiunea ministerului de externe a adoptat două decizii referitoare la atitudinea cetățenilor Statelor-Unite în caz când va izbucni războiul. Prima decizie prevede că cetățenii americani nu vor putea obține pașapoarte pentru statele unde a început războiul, iar a doua interzice orice împrumuturi particulare sau oficiale statelor cari au început un război la care Statele-Unite nu iau parte.

Politica engleză

Incheierea convenției dintre Anglia și Germania fără a fi avizate și alte state, precum și discuțiunile mai nou dintre dnii Laval și Eden au dovedit că politica engleză nu ține socoteală decât de propriile sale interese servite până la maximum.

Anglia joacă de astădată același rol față de Germania, pe care l-a jucat Italia — până de curând — față de Ungaria. Nu tratatele fac alianțele, ci interesele!

Războiul dintre Italia și Abisinia

Încă n'a isucenit. Anglia începuse să amenințe cu intervenția sa. În prezent însă lucrurile s'au schimbat. Anglia caută o împăcare cu Italia, dând asigurări că nu se va amesteca în conflictul italo-abisinian. În acest scop a trimis pe Mac Donald la Roma. Oficialitățile engleze cred că va izbucni în curând un război în Europa și Africa și este necesară, în acest caz prietenia anglo-italiană.

In Japonia

au avut loc alte cutremure cari au adus jalea în toată țara. Până în prezent 95.000 (nouzecișcinci de mii) de case sunt sub apă. — Pe dealtă parte Japonia pregătește în extremul orient războiul contra Chinei și Rusiei care va fi extrem de crud. Germania va da tot concursul Japoniei.

D-nii Ion Mihalache și Iuliu Maniu la d. Mihai Popovici

După întrunirea dela Cluj, d. Iuliu Maniu a vizitat pe d. Mihai Popovici. Cu câteva ore înainte dsa a fost vizitat și de d. Mihalache, care i-a mulțumit dlui M. Popovici pentru organizarea întrunirilor din Ardeal. Urmează ca în curând fostul ministru de justiție să facă câteva declarații cu privire la situația politică. Deasemenea s'a adus la cunoștința dlui

Recenzie „Hotarul“

Am primit la redacție culturala revistă „Hotarul“ No. 8-9 anul II, care apare la Arad, sub auspiciile „Ateneului Popular Arădan“.

Avem bucuria să remarcăm în acest număr minunata schiță „Intre cinste și mănășă“ din lumea clasei de mijloc — cu mentalitatea ei de: „scumpă la țară și ieftină la faină“ — scrisă de cunoscutul Marcel Olinescu care onorează atât scrisul cât și artele plastice la Arad. Deasemenea schița „Impăcare“ de Popovici-Băneștianu care își ia subiectul din clasa țărănească, burzuluiță sufletește de nouile prefaceri prin cari trece — mai ales sub raportul drepturilor politice — dar vecinie-aceeaș ca simțire și viață patriarhală, ne dă la iveală un condei viguros, care, curățit de rugina streinismelor nefolositoare (ceeace recomandăm și unora dintre dnii autori cari semnează aci) se împacă bine și frumos cu graiul românesc.

Mult interes — desigur nu artistic — prezintă și lucrările: „Din problemele edilitare ale Aradului“, de Ing. M. Tripa; „Amintiri despre Eugen Goga“ de B. Păcuraru și „Economia dirijată“, de Ștefan Ieșanu.

Ne oprim cu interes asupra cronicei rimat-semnată de „Pan“ recunoscând autorului mult spirit înțepător și fără părtinire ceeace ridică mult valoarea autorului pe care îl bănuim cu bogate mijloace de realizare politică.

Lucrări interesante semnează și dnii: Gh. Ciuhandu, Gh. Moțiu, Pompiliu Barbu, P. Bogdan, Șt. Baci, P. Pascu și N. Andreescu.

Un șir bogat de „note“, însemnări și recenzii ridică interesul pentru revista „Hotarul“ pe care o recomandăm călduros publicului românesc dornic de cultură.

Revista apare lunar putându-se căpăta plătiind 12 lei numărul, sau 100 lei abonament anual trimis pe adresa: Al. Constantinescu profesor, Bdul. Gen. Dragalina, Arad.

O interesantă descindere la ord. Minorilor din Arad

Mercuri 3 Iulie siguranța a făcut o descindere la reședința ordinului călugăresc al Minorilor din Arad.

Rezultatul în întregime nu se cunoaște. El se va comunica la vreme. Deocamdată s'au găsit documente și corpuri delictive cari dovedesc acțiunea subversivă în favoarea Ungariei, dusă de călugării acestui ordin.

Intrunire vaidistă la Ineu

Fruntașii vaidiști din jud. Arad, la porunca șefului lor dl Aurel Bertalan-Weiss a ținut o mare întrunire în com. Ineu jud. Arad.

Un numeros public, în număr de 19 persoane inclusiv faimoșii oratori, a ținut să participe la această grandioasă manifestare.

Dela centru au ținut să cuvânteze următorii oratori: dl Embery (C. O.) puticărăș din bulevard arătând trebuința înfrării dsale în consiliul de administrație al fabricii Neuman; dl Păvălache care deși vorbește rar, dar vorbește bine arătând că de mult ar fi asigurat progresul cultural al județului, dacă dsa ar mai ajunge înc'odată revizor școlar.

Mai la urmă ia loc la tribună oratorul d. Petrilă vorbind despre problemele în care dsa s'a dovedit forte: îmbogățire prin susținerea dela plata impozitelor către stat și îmbogățire prin șantaj. Un asistent

Alte mari întruniri

După marea întrunire dela Ineu (23 Iunie) alte mari întruniri vaidiste s'au mai ținut la 30 Iunie în comunele Căpruța și Vărădia unde aceiași mari oratori au luminat poporul scoțându-l din întuneric și sărăcie.

După plecarea oratorilor peste tot s'a simțit lumină, belșug și voe bună.

O mulțime impunătoare a luat parte: din notariatul Căpruța au luat parte din fiecare comună câte cinci oameni plus doi (părintele și crâșnicul) cari au fost delegații Bărzăvii. Organizația este mult mai mare, dar fiind prea departe n'au putut veni toți.

La Vărădia, cam aceeaș situație; fiecare comună fiind reprezentată de trei oameni.

Gurile rele mai spun că mai nimerit era să se fi ținut întrunirile acestea în Conop și Bărzava. Veneau oameni mai puțini, dar mai buni.

Și avea și dl. Bertolon ocazia să se arate.